

Memòria

Ilegida pel secretari el dia de la inauguració del curs 1948 – 1949

La Societat Catalana de Geografia va ésser fundada el mes de maig de l'any 1935 a iniciativa dels membres de l'Institut d'Estudis Catalans, Srs. J. Puig i Cadafalch i Eduard Fontserè. Sota la presidència del Sr. Pau Vila va aconseguir una extraordinària vitalitat fins al mes de juliol de l'any 1936, que, fets de tots coneguts, van aturar l'activitat de tantes entitats culturals catalanes. Fou un any just de vida que va deixar demostrades les nostres possibilitats en el camp dels estudis geogràfics i el buit que venia a omplir l'entitat dins el camp científic de Catalunya.

Del maig de 1935 al juliol de 1936 van passar per la càtedra de l'entitat, o bé van presentar comunicacions, els senyors Josep Puig i Cadafalch, Eduard Fontserè, Marcel Chevalier, Pierre Vilar, E.H.G. Dobby, Marià Faura i Sans, Gonçal de Reparaz, Josep M. Batista i Roca, J. Rovira-Petit, Joan Corominas, Josep de Rivera, Enric Ribes, Pau Vila, Pere Blasi, Lluís Solé Sabarís i el que us parla.

Com a projecció de la seva obra a l'exterior de l'entitat, foren, degudes a la Societat Catalana de Geografia, els actes públics a honor de l'explorador Sr. Fèlix Cardona, l'intercanvi científic amb l'Institut d'Estudis Pirenencs de Tolosa, l'intent malauradament fallit de crear una Facultat de Geografia o quant menys una llicenciatura de Geografia a la Universitat Autònoma de Barcelona, l'organització de l'excursió que l'Institut de Geografia de la Universitat de París i el professorat de les altres universitats franceses havien de celebrar a Catalunya per les vacances del 1936 i, per fi, l'obra del recull de noms de lloc de Catalunya iniciada amb la publicació del treball del consoci Sr. Cristòfol Cardús sobre el terme municipal de Sant Pere de Ribes.

Durant el curs de la Guerra Civil, l'entitat no va poder mantenir la seva activitat social per la impossibilitat d'aplegar els seus membres, molts dels quals corrien perills personals. Una vegada acabada la lluita, la Junta Directiva es trobava desfeta per l'exili de la meitat dels seus components i la mort del seu tresorer. Així mateix molts dels adherits eren absents. El nou ordre establert situava l'entitat i el mateix Institut d'Estudis Catalans, del qual ens honorem d'ésser filials, en una posició irregular. L'estatge que teníem a la planta de l'antic Hospital de la Santa Creu fou ocupat per organismes de novella creació. Els mobles, l'arxiu, l'incipient biblioteca de la nostra societat sofriren la sort del local, passant a mans que ens són estranyes.

Represes les activitats per part de l'Institut d'Estudis Catalans, es va pensar en reviscolar fins on fos possible les seves filials. Pel que fa referència a la Societat Catalana de Geografia es va nomenar per part de l'Institut una ponència formada inicialment pels Srs. E. Fontserè, P. Blasi i J. Iglésies, a la qual es va ajuntar el Dr. R. Bataller immediatament. Aquesta ponència va actuar el curs passat amb la idea

d'aplegar de nou els antics membres i obtenir la col·laboració d'altres de nous. En fer el recompte dels antics adherits ens calgué lamentar el traspàs dels següents:

El Dr. Marià Faura i Sans, geòleg i continuador de l'escola creada pel canonge Almera. Va dirigir els serveis del mapa geològic de la Diputació de Barcelona i de la Mancomunitat de Catalunya. Sota la seva direcció van aparèixer els fulls de Vilafranca del Penedès, Vilanova i Tortosa. La seva obra d'investigació és molt important i extensa, així com la de proselitisme científic, realitzat en moltes entitats i particularment al Centre Excursionista de Catalunya. Fou professor auxiliar de Geologia a la Universitat de Barcelona.

Francesc Carreras Candi, especialitzat en temes d'història; li devem, en geografia, el volum dedicat a Barcelona de la Geografia General de Catalunya per ell dirigida i l'apartat referit a la trajectòria geograficohistòrica del poble català que clou el volum Catalunya de la mateixa obra. Membre de diverses acadèmies, un dels més actius de la Reial Acadèmia de Bones Lletres, el seu nom aconsegueix un relleu important en el període immediatament anterior a la fundació de l'Institut d'Estudis Catalans.

Artur Dasca Sumpsi, entusiasta afeccionat als estudis geogràfics i històrics. Havia publicat alguns treballs en revistes comarcals. Caigué de la manera més lamentable als inicis de la Guerra Civil.

El Dr. Bartomeu Darder Pericàs, geòleg especialitzat en l'estudi del territori mallorquí. Els seus treballs sobre el triàsic de l'illa són decisius. Havia proposat unes teories sobre l'infantament d'aigües subterrànies. Fou catedràtic de l'Institut de Tarragona i, darrerament, del de Tortosa. Pòstumament li foren publicats els seus treballs geològics sobre la regió valenciano-alacantina.

Felip Solé Olivé, particularment dedicat a la pedagogia, resident a Lleida i especialitzat en l'estudi de les comarques lleidatanes. Fou membre de la Ponència per a la Divisió Territorial de la Generalitat i se li deu l'orientació d'algunes institucions exemplars de la ciutat del Segre.

Enric Ribas Virgili, membre de la Junta Directiva de la nostra Societat, de la Secció de Geografia del Centre Excursionista de Catalunya i del Centre Excursionista de Gràcia. Els alts dots que adornaven el company inoblidable, les esperances que havia fet forjar el seu rigor i la seva activitat, fan doblement lamentable la seva pèrdua. Darrerament s'havia especialitzat en estudis cartogràfics i li devem un catàleg de mapes moderns de Catalunya.

El dia 22 de desembre de l'any passat tingué lloc al domicili particular del secretari de la Societat, la sessió inaugural del curs a càrrec del doctor Eduard Fontserè, el qual desenrotllà el tema "Els vents de tramuntana i de mestral a Catalunya". Per la nombrosa i escollida concurrència aplegada, per la personalitat rellevant del conferenciant, per la novetat del tema i per les circumstàncies en què es celebrava. L'acte constituí un èxit impressionant. El conferenciant aportà observacions inèdites i mostrà, una vegada més, el seu alt mestratge en el camp de la meteorologia. La conferència fou il·lustrada amb projeccions de croquis i fotografies de núvols i estats del cel d'una gran força expressiva.

Una segona sessió es va celebrar el dia 14 de maig al local del Centre Excursionista de Catalunya, amb la col·laboració de la Secció de Geologia i Geografia de la gloriosa entitat del carrer del Paradís. Hi parlà el Dr. Mn. Ramon Bataller, prevere, sobre "Hidrologia catalana". La concurrència també fou molt nombrosa i significativa. L'il·lustre geòleg exposà el tema amb el coneixement de la matèria que li és habitual. Es superà en detallar els corrents subterranis, dels quals és tan rica la nostra terra, presentant els exemples més colpidors i estenent-se sobre els problemes que ofereix el seu estudi.

El curs havia d'ésser tancat amb una nova conferència a càrrec del Dr. Pius Font i Quer, però l'atzar volgué que fos suspesa per causes externes a la voluntat del conferenciant i de la nostra entitat. Així restà significativament tancat el curs amb l'exposició dels corrents subterranis de Catalunya, entre les

quals ens permetrà el doctor Bataller que ara hi situem també la que dóna vida a la nostra entitat i a gairebé tota l'activitat cultural de la pàtria.

Barcelona, 16 de desembre de 1948

[signat] Josep Iglésies

Transcrit del llibre d'Actas de la Societat Catalana de Geografia, p. 27-29

[P. Alegre, 14.07.2018]